

MELAO YA TSAMAIISO YA GO TSHWARA KOPANO YA MERAPE E E GOKAGANENG YA SETSO

1. Ketapele

- 1.1. Go amogela methale-thale ya ngwao-boswa le ditso tse di nnelang ruri tsa merape ya setso ya dinaga tse di ka fa Borwa jwa Aforika;
- 1.2. Go tihomamisa gore merape yotlhe ya setso e tlholegile e na le seriti, e lekalekana, le gore e na le seabe se se botlhokwa mo ditsong tse dingwe tsotlhe tsa setso;
- 1.3. Go kaelwa ke melawana ya go amogelana, ya go tlotla setso , le ya go tshedisana ka kagiso le go dirisana mmogo;
- 1.4. Go ikemisetsa go tshwara dipuisano ka tshosologo, go akanyetsa dilo ka kelotlhoko, le go dirisana mmogo mo go direng ditshwetso ka dikgang tse di re amang rotlhe;
- 1.5. Go amogela ka fa dipharologano di leng mosola ka gone, le botlhokwa jwa go boloka puisano e e mosola le ya go tlotlana mo gare ga merape ya setso;
- 1.6. Makgotla a a tlhomilweng a a leng maloko a merape eno a tlhoma Melao ya Tsamaiso ("Melao") ya thulaganyo ya go tsaya karolo, ya go tlhaloganyana, le go dirisana mmogo ka metlha.

2. Boikaelelo le Se e se Akaretsang

- 2.1. Melao eno e dirisediwa go laola tsamaiso le tsela ya go tshwara kopano e e rulagantsweng ke makgotla a a tlhomilweng a e leng maloko a merape ya setso.
- 2.2. Boikaelelo jwa kopano eno ke go tlotla ka dikgang tse di amang maloko a makgotla otlhe, le go nna le tirisanommogo ya one.
- 2.3. Kopano ga e a tshwanela go tshwarwa jaaka e kete ke ya setlamo sa semolao e bile ga e kitla e sikara maikarabelo a semolao.
- 2.4. Kopano e tla dira ka tsela e e rulaganeng, ya semmuso, e e akaretsang makgotla otlhe a a leng maloko a merape eno gore go dirwe ditshwetso tse di sa tlhaoleng, go buisanwe ka tlotlo, le go tsaya karolo ka tekatekano.

3. Maloko a Kopano

- 3.1. Makgotla a e leng maloko a merape eno a ka nna a akaretsa mekgatlho ya setso, mekgatlho ya baagi, mafapha a magosi, mekgatlho e e emelang baagi, le mekgotla a mangwe a a itsegeng a a emelang ditshwanelo tsa baagi ba setso.
- 3.2. Makgotla a setso a a batlang go nna makgotla a e leng maloko a merape eno a ka nna a dira kopo ka lekwalo gore a amogelwe, mme a romele tshedimosetso e e batliwang ke kopano.
- 3.3. Fa kopano e sena go akanyetsa kopo, e ka nna ya amogela beng ba kopo eo gore ba nne lekgotla le e leng leloko la merape eno ka palo e ntsi ya dibouto ya makgotla a a tlhophilweng a a leng teng.

- 3.4. Kopano e ka nna ya ba amogela jaaka maloko nako e e tletseng kgotsa maloko a nakwana. Ba ka nna ba dirwa maloko a nakwana go ya ka maemo ao kopano e bonang go tlhokega go ya ka one go netefatsa gore kopano e dira ka boikanyego, e akaretsa botlhe le gore e dira ka thulaganyo.
- 3.5. Lekgotla lengwe le lengwe le le tlhophilweng le e leng leloko la merafe eno le na le tshwanelo ya go tlhophiwa baemedi ba le babedi gore ba nne le seabe mo kopanong.
- 3.6. Baemedi ba ba emelang makgotla e leng maloko a merafe eno ba tshwanetse go tlhagisa bosupi jo bo kwadilweng jwa go tlhophiwa ga bone ka tshwanelo kwa kopanong nngwe le nngwe.
- 3.7. Mo kopanong, go tla nna le rejisetara ya mekgatlho yotlhe e e tlhophilwenh e e leng maloko a merafe eno, e e bontshang letlha le e tlhophilweng ka lone, boemo jwa yone jwa go nna maloko (e ka tswa e le a ga jaanong, a nako e e tletseng kgotsa a nakwana), le maemo ape fela a a beetsweng mekgatlho e e leng maloko a nakwana.

4. Molaotheo le Batlhankedi ba kopano

- 4.1. Leloko lepe fela la lekgotla le ka dira kopo ya gore go tshwarwe kopano ka go romela kitsiso e e kwadilweng go makgotla otlhe a a tlhophilweng a a leng maloko a merafe eno.
- 4.2. Kitsiso e tshwanetse go tlhalosa maikaelelo, letlha le le tshitshinngwang, le lefelo la kopano (la mmatota kgotsa tiriso ya thekenoloji).
- 4.3. Leloko le le kopileng kopano le tshwanetse go tlhagisa ajenda bonnye malatsi a le 14 pele ga kopano.
- 4.4. Lekgotla lepe fela le e leng leloko la merafe eno le ka nna la romela dintlha go ya pele tse go tla tlotlwang ka tsone gore di tsenngwe mo teng ga ajenda, fa fela e le gore di rometswe go sa ntse go na le nako pele ga kopano, kgotsa fa di ka dumelelwa le go amogelwa kwa kopanong ke bontsi jwa batla-kopano.
- 4.5. Leloko le le biditseng kopano le tla bula kopano le go tlhokomela gore e tshwarwa ka mokgwa o o tshwanetseng.
- 4.6. Kopano e tla tsewa e le e e tshwarwang ka tshwanelo fe bile e tla simolola fa maloko otlhe a a leng teng a dumalana le:
 - 4.6.1. le ntlha ya gore makgotla a a emetsweng mo kopanong eno a tlhomilwe ka tshwanelo; le
 - 4.6.2. go tlhomiwa dga baemedi ba one le taolo e ba nang le yone.
- 4.7. mathata ape fela a a tsogang fa go tshwarwa kopano, go akaretsa le merero ya thulaganyo kgotsa go tshwanelega ga moemedi, a tla rarabololwa ke bontsi jo bo batlegang jwa makgotla a a leng teng mo kopanong a a tlhomilweng a e leng maloko a merafe eno. Le fa go le jalo, fa bothata bo amana le maemo a go nna leloko kgotsa go tlhomiwa ga lekgotla le e leng leloko la kgokagano eno le le emelwang ke moemedi yo go buiwang ka ene, kang eo e tshwanetse go rarabololwa ke bontsi jwa makgotla a a tlhomilweng a a leng mo kopanong a a leng maloko a merafe eno.
- 4.8. Kwa tshimologong ya kopano nngwe le nngwe, baemedi ba tla dirisa bontsi jwa diboutu go tlhophiwa Modulasetulo go etelela kopano pele.

- 4.9. Modulasetulo o tla ikarabela ka go boloka tolamo, go naya mongwe le mongwe sebaka sa go bua, go laola go dirwa ga ditshwetso le go dira ditumalano go ya ka Melao eno.
- 4.10. Malebana le kgang epe fela e e amanang le molao wa kopano kgotsa tsamaiso e e sa tlhalosiwang ka tlamalalo mo Melaong eno, Modulasetulo o tla dirisa mekgwa kgotsa tsamaiso e gantsi e dirisiwang le e e amogelesegang gape e tshwanela, le go nna e e tsamaisanang le thato ya ba ba mo kopanongh.
- 4.11. Leloko le le kopileng kopano le tla tlhoma Mokwaledi go thusa Modulasetulo ka nako ya kopano. Mokwaledi o tla ikarabela ka go tshegetsa merero ya tsamaiso, go rekota thulaganyo e e latelelwang, le go kwala ditshwetso tse di dirilweng mo kopanong eo.
- 4.12. Ditshwetso tse di dirilweng mo kopanong di tla amogelwa ke bontsi jo bo batlegang jwa makgotla a a tlhomilweng a a leng teng mo kopanong eno a e leng maloko a merafe eno.
- 4.13. Maikarabelo a Modulasetulo le Mokwaledi a tla fela fa go konosediswa ditshwetso tse di dirilweng mo kopanong.

5. Go bitsa dikopano

- 5.1. Pele ga kopano nngwe le nngwe e fela, baemedi mo kopanong ba tshwanetse go tlhopha leloko le le tla bitsang kopano e e latelang kgotsa komiti e e tla bitsang kopano e e latelang e e tla ikarabelang ka go romela kitsiso le go bitsa kopano e e latelang.
- 5.2. Seno ga se thibele makgotla a a tlhomilweng a mabedi kgotsa go feta gore a ka kopana mmogo a bo a bitsa kopano e e sa amanang le merero ya kgokagano eno, fa maemo a batla gore go tsewe kgato e e ntseng jalo, kitsiso e tla romelwa makgotla otlhe a e leng maloko a merafe eno.

6. Palo e e Batlegang ya go Tshwara Kopano le go Tsaya Karolo

- 6.1. Palo e e batlagang ya go tshwara kopano e tshwanetse gore bonnye e nne 50% ya makgotla a a tlhomilweng a e leng maloko a merafe eno mme lengwe le lengwe la one le emelwe ke bobotlana moemedi a le mongwe.
- 6.2. Fa go sa fitlhelelwa palo e e batlegang ya go tshwara kopano, kopano ga e kitla e tshwarwa mme e tla tsenngwa gape ka go romela kitsiso e e tshwanetseng.

7. Tsamaiso ya Kopano

- 7.1. Modulasetulo o tshwanetse go netefatsa gore kopano e tsamaya ka thulaganyo, e sireletsa tshwanelo ya go bua, le gore tsamaiso ya yone ga e kgetholole.
- 7.2. Ke baemedi ba ba tlhomilweng ka tshwanelo fela ba makgotla a e leng maloko a merafe eno ba ba letlelelwang go bua le go tsaya karolo mo ditshwetsong tsa kopano.
- 7.3. Babogedi ba ka nna ba letlwa go nna teng mo kopanong fa ba laletswa kgotsa kopano e ba amogela semmuso gore ba ka dira jalo mme ga ba kitla ba tsaya karolo mo ditshwetsong tsa kopano ntle le fa ba letlelelwa ke Modulasetulo le fa maemo a kopano a letla jalo.

- 7.4. Kopano e tla tshwarwa go ya ka ajenda e e amogetsweng ke baemedi ba ba tlileng kopanong fa kopano e simolola.
- 7.5. Modulasetulo o tla bitsa ntlha nngwe le nngwe ka tatelano le go laletsa baemedi go bua ka go refosana.
- 7.6. Baemedi ba tshwanetse go bua le Modulasetulo fa ba bua mme ba tile go tsena ba bangwe ganong kgotsa go tlasela ba bangwe ka mafoko.
- 7.7. Moemedi a ka tthagisa ntlha-paakanyo, e Modulasetulo a tshwanetseng go e sekaseka ka bonako.
- 7.8. Dintlha tse di seng mo ajendeng di ka nna tsa tthagisiwa ka tumelelo ya ba ba mo kopanong.
- 7.9. Ka nako epe fela le ka boikaelelo jwa go rarabolola mathata mangwe kgotsa go rotloetsa tumalano mo mererong e botlhe ba tshwenyegileng ka yone, Modulasetulo a ka nna a tshitshinya gore go ditrisiwe mekgwa mengwe e mesha ya tsamaiso kgotsa diforamo, go akarertsisa dipuisano tse di rulagantsweng, go tsereganya kgotsa puisano e e eteletsweng pele. Go fapoga tsamaiso e e ntseng jalo ya ka gale go tla dirwa fa fela go amogelwa ka bontsi jwa diboutu tsa baemedi ba ba leng teng.

8. Molawana wa go dira ditshwetso

- 8.1. Kopano e tla leka go fitlhelela ditshwetso ka go buisana ka tshosologo, go tlhaloganyana, le tumalano fa gare ga makgotla a a tlhomilweng a e leng maloko a merafe eno.
- 8.2. Kwa ntle ga merero ya tsamaiso le ditshwetso tse di amanang le tsamaiso le thulaganyo ya kopano ka boyona, ga go na lekgotla lepe le le tla tlamiwang ke tshwetso e le sa dumalanang le yone.
- 8.3. Fa go sa fitlhelelwe tumalano, kgang e ka nna ya:
 - 8.3.1. busesiwa morago gore e akanyediwe gape kgotsa gore mekgatlho e mebedi e dire tshwetso ka yone; kgotsa
 - 8.3.2. e dirwe ka mokgwa o saele go ya ka fa kopano e dumalaneng ka gone go ya ka Melao.
- 8.4. Mokwaledi o tla netefatsa gore dikgang dipe fela tse di sa direlwang tshwetso di kwadilwe ka tsela e e nepagetseng mo ditshwetsong tse di dirilweng mo kopanong.

9. Dikgotlhang tse di masisi

- 9.1. Fa go na le kgotlhang e e masisi kgotsa go sa dumalane go go dirang gore kopano e se ka ya kgona go tswela pele kgotsa go go amang dikamano magareng ga maloko a morafe kgotsa makgotla a a leng maloko a merafe eno, Modulasetulo kgotsa kopano e ka nna ya laela ba ba nang le kgotlhang gore ba batle thuso ya poraefete.
- 9.2. Ba ba nang le kgotlhang ba ka nna ba dumalana go tlhoma motsereganyi kgotsa motho yo o ba kopantseng go ba thusa go rarabolola kgotlhang, go ya ka melawana le dipatlafalo tse ba bonang di tshwanela.

- 9.3. Kopano ga e kitla e pateletsa ope mo go bone go amogela tharabololo ya kgotlhang go na le moo e tla rotloetsa puisano, tsereganyo, le ditsela tse dingwe tsa go e rarabolola ka kagiso gore go sirelediwe go tlotlana ga bone le tirisanommogo ya bone.
- 9.4. Lekgotla lepe le le nang le kgotlhang eno le na le tshwanelo ya go tlhagisa dingongorego tsa lone mo kopanong, fa e le gore kgotlhang e kgoreletsa go tshwarwa ga kopano eno kgotsa go tshwarwa ga yone go ya ka melawana.

10. Dikomiti le Maikarabelo a Tsone

- 10.1. Nako le nako, kopano e ka nna ya tlhoma dikomiti tse di kgethegileng go diragatsa maikarabelo a a rileng a a tswang mo ditshwetsong tsa kopano.
- 10.2. Dikomiti tseo di ka nna tsa sikarisiwa maikarabelo a:
 - 10.2.1. Go diragatsa ditshwetso kgotsa maitlamo ape a go dumalanweng ka one;
 - 10.2.2. Go kwalelana kgotsa go buisana le bana-le-seabe, makgotla, kgotsa balaodi mo boemong jwa kopano
 - 10.2.3. Go dira dithuto-dipatlisiso, dipatlisiso, kgotsa tiro ya go baakanyetsa go tshegetsa maikaelelo a kopano;
 - 10.2.4. Go begela kopano ka kgatelopele, dipholo, ditshitshinyo kgotsa diphitlhelelo.
- 10.3. Dikomiti di tshwanetse go dira go ya ka melawana e go dirwang ka yone le bogolo jwa tiro jo go dumalanweng ka jone fa di ne di tlhomiwa.

11. Boitshwaro le Mekgwa

- 11.1. Baemedi ba tshwanetse go tshwarana ka seriti le ka tlotlo ka dinako tsotlhe.
- 11.2. Ga go na moemedi ope yo o tshwanetseng go tsena yo mongwe ganong fa a bua, ntle le fa a bua ka ntlha ya paakanyo.
- 11.3. Modulasetulo o tla kgalema ba ba sa itshwareng sentle, le go ba naya tlhagiso kgotsa go ba kopa gore ba tswe mo kopanong.
- 11.4. Boikaelelo jwa kopano e tla nna gore e tshwarwe ka tlotlo le ka go akaretsa botlhe tumalanong le seriti sa ditso tsotlhe tse di nang le baemedi.

12. Direkoto le Tswelopele

- 12.1. Mokwaledi o tla kwala pego ya ditshwetso tse go dumalanweng ka tsone le go romelela baemedi botlhe ditshwetso tse di dirilweng mo kopanong mo malatsing a le 14.
- 12.2. Nako le nako, kopano e ka nna ya tlhoma Leloko kgotsa Komiti ya Makwalo le Direkoto, e e tla rwalang maikarabelo a go tlhokomela le go rulaganya ditshwetso tsotlhe tse di dirilweng mo kopanong, makwalo, maikano, dipego, le dipolelo tse di dumalanweng ke kopano.

- 12.3. Leloko la Makwalo le Direkoto le tla boloka ditokomane tsotlhe tsa semmuso tse di tswang mo dikopanong, go akarediwa le ditshwetso tse di dirilweng mo kopanong, mikatlamo, dipego le makwalo a go dumalanweng ka one.
- 12.4. Ditshwetso tse go dumalanweng ka tsone di tla tsewa e le tse go tswelelwang pele ka tsone ntle le fa di fetotswe ka tumalano ya botlhe kgotsa ka ntlha ya mabaka a a botlhokwa le a a utlwalang.
- 12.5. Kopano nngwe le nngwe e tla konelwa ka tshobokanyo ya ditshwetso, le go ela tlhoko dintlha dipe tse di buseditsweng morago gore go tlotlwe ka tsone mo isagweng.

13. Go Fedisa Go Nna Leloko

- 13.1. Lekgotla lengwe le lengwe le le tlhomilweng le e leng leloko la kgokagano eno, le ka nna la ithaopela go fedisa go nna leloko ga lone ka nako epe fela ka go naya Leloko la Makwalo le Direkoto kitsiso e e kwadilweng.
- 13.2. Go khutlisiwa go go ntseng jalo go tla simolola fa go amogetswe kitsiso, ntle le fa go bontshitswe letlha lengwe la moragonyana.
- 13.3. Ka bontsi jwa palo e e batlegang ya dibouto tsa makgotla a a tlhomilweng a a leng teng mo kopanong eno, kopano e ka swetsa ka go fedisa boloklo jwa lekgotla lepe fela.k
- 13.4. Pele go amogelwa tshwetso e e ntseng jalo, lekgotla le le amegang le e leng leloko la merafe eno, le tla newa nako e e lekaneng ya go ntsha ngongorego ka lekwalo kgotsa ka molomo gore ke eng fa go nna leloko ga lone go sa tshwanela ga fedisiwa.
- 13.5. Mabaka a go khutlisa boloko joo a tshwanetse go amana le boitshwaro kgotsa maemo a a kgoreletsang go dira sentle ga kopano.

14. Ditshenyegelo le Tiriso ya Madi

- 14.1. Kopano ga e kitla e nna le ditshenyegelo dipe kgotsa go di dumelela, maikarabelo a dikoloto kgotsa a tiriso ya madi mo boemong jwa lekgotla lepe le e leng leloko la merafe eno ya setso ntle le fa maloko a a amegang a dumalane ka seno ka lekwalo.

15. Tlhabololo ya Melao Eno

- 15.1. Melao eno e ka nna ya tlhabololwa ka bontsi jwa palo ya dibouto ya makgotla otlhe a a tlhomilweng a e leng maloko a merafe eno ao a nang le baemedi ba ba mo kopanong e e biditsweng.
- 15.2. Tshitshinyo epe ya go tlhabolola Melao e tshwanetse go romelwa makgotla otlhe a e leng maloko a merafe eno bobotlana malatsi a le 14 pele ga kopano.

16. Maitlamo a Botlhe

- 16.1. Melao eno e bontsha maitlamo a makgotla otlhe a e leng maloko a merafe eno a go tshedisana mmogo ka kagiso, go dirisana mmogo, go amogelana le go tlotlana, le go buisana ka kagiso. Botlhe ba ba tsayang karolo mo kopanong ba diisa melao eno ka maikaelelo a mantle.